

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Länsstyrelsen i Västmanlands läns yttrande över förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen 2026-2037

Er beteckning: LI2025/01587

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Västmanlands län, härafter Länsstyrelsen, ställer sig positiv till Trafikverkets förslag men vill framföra följande synpunkter.

Inledningsvis vill Länsstyrelsen lyfta fram Västmanlands län och dess betydelse i ett större geografiskt sammanhang. Länets högteknologiska industriprofil och strategiska läge är av stor vikt för arbetsmarknaden, näringslivet och totalförsvaret i hela Stockholm- och Mälarenregionen. I länet finns en stark tradition inom industri och teknik med flera världsledande högteknologiska företag. Det gäller inte minst inom automation, materialutveckling och AI. Dessa företag verkar på en global marknad och är för investeringsbeslut, produktion och kompetensförsörjning helt beroende av långsiktighet i, och effektivitet av, en väl fungerande transportinfrastruktur. En väl fungerande transportinfrastruktur är därmed en förutsättning för att stärka länets och regionens tillväxtförmåga, konkurrenskraft och beredskap. Med detta som utgångspunkt anser Länsstyrelsen att det är problematiskt att åtgärder i länet inte prioriteras högre. Detta gäller främst transportflödet Stockholm-Västerås-Örebro.

Det är också problematiskt att järnvägsunderhållet inte bedöms vara i fas förrän 2050 och Länsstyrelsen anser att Trafikverket bör se över möjligheterna att tidigarelägga underhållet.

Vidare anser Länsstyrelsen att totalförsvarsplaneringen bör tydliggöras i planförslaget för att visa hur infrastrukturens funktionalitet ska säkerställas vid störningar av olika slag.

Länsstyrelsen anser att planförslagets bidrag till arbetet med att uppnå klimatmålen är otillfredsställande och bedömer att Trafikverket underskattar den nationella planens betydelse för måluppfyllelsen.

Länsstyrelsen anser också att miljökonsekvensbeskrivningen bör hantera planförslagets påverkan på skyddade arter på en övergripande nivå.

6.1 Vägsystemet

Länsstyrelsen ser positivt på Trafikverkets satsning på åtgärder för klimatanpassning i syfte att öka robustheten mot högre vattenflöden samt ökade ras- och skredrisker. Inför byte av trummor har Länsstyrelsen gärna en dialog med Trafikverket. Detta gäller särskilt om det kommer att göras en större satsning i samband med uppgradering till bärighetsklass BK4 av det strategiska vägnätet för tung trafik till 2033.

6.2 Järnvägssystemet

Planförslaget möjliggör att cirka 10 procent av det eftersatta järnvägsunderhållet återtogs under planperioden. Länsstyrelsen har förståelse för Trafikverkets bedömning av vad som är möjligt att genomföra, men ställer sig samtidigt frågande till rimligheten i att resterande 90 procent ska kunna hanteras till 2050.

Länsstyrelsen bedömer att järnvägsunderhållet bör vara särskilt prioriterat ur ett totalförsvarsperspektiv och det är därför problematiskt att underhållet inte bedöms vara i fas förrän 2050. Trafikverket bör därför se över möjligheterna att tidigare lägga underhållet.

7.4 Trimnings- och miljöåtgärder

Länsstyrelsen välkomnar de trimnings- och miljöåtgärder som syftar till att minska risken att vattenförekomster med betydelse för dricksvattenförsörjning förorenas. Fler möjliga åtgärder kan med fördel beskrivas i planen och underlagsrapporten om trimnings- och miljöåtgärder, till exempel täta diken.

9.8 Effekter för totalförsvaret

Länsstyrelsen anser att totalförsvarsplaneringen på ett tydligare sätt bör integreras och konkretiseras i planen för att säkerställa att infrastrukturen kan möta de krav som kan komma att ställas vid kris, höjd beredskap och krig. Det väst-östliga perspektivet, Norge-Sverige-Finland, är helt avgörande för transporter av materiel, militär och flyktingar samt länets förmåga till försörjning. Genom länet passerar flera stråk av stor betydelse för landets förmåga vid kris, höjd beredskap och krig, exempelvis E18, Mälarsebanan samt viktiga godsstråk kopplat till Västerås hamn och Köpings hamn. Västmanlands län är därmed en viktig länk i sådant transportsystem.

Planförslaget bör utvecklas avseende alternativa transportleder och omledningsmöjligheter, skydd av kritisk infrastruktur eller säkerhetshöjande åtgärder samt infrastrukturens förmåga att fungera vid avbrott och driftstörningar. Texternas innehåll behöver anpassas med beaktan på säkerhetsskydd och frågornas känslighet.

9.9 Effekter per transportflöde (järnväg)

Mälarsebanan, Stockholm-Västerås-Örebro, får den lägsta prioriteringen av landets nio transportflöden. Länsstyrelsen ställer sig frågande till detta med tanke på sträckans betydelse för järnvägstransporter i öst-västlig riktning.

10.2 Kompetensförsörjning

Relaterat till den kompetensbrist som belyses i planförslaget vill Länsstyrelsen understryka vikten av samverkan mellan berörda aktörer. Samverkan med exempelvis Länsstyrelsen, bland annat genom tidiga samråd, stärker den totala kompetensen och underlättar processerna. En gemensam syn på vilka utredningar som krävs och vad dessa ska belysa utgör till exempel en viktig grund för att på rätt sätt beakta de värden som kan komma att påverkas.

Miljökonsekvensbeskrivning

6.3 Trafikens klimatpåverkan

Omställningen av fordonsflottans energiförsörjning är en central fråga för att uppnå klimatmålen, men Länsstyrelsen vill poängtera att även andra typer av lösningar har stor betydelse för måluppfyllelsen. Länsstyrelsen vill bland annat lyfta fram

automatisering av trafikflöden, samordning av logistik och överföring mellan transportslag.

6.6 Naturmiljö

Länsstyrelsen anser att miljökonsekvensbeskrivningen på en övergripande nivå bör hantera påverkan på skyddade arter enligt artskyddsförordning (2007:845). I detta skede av planeringen bör särskilt belysning hanteras i syfte att minska påverkan på mörkerlevande arter. Vilken påverkan planförslaget kan få i form av barriäreffekter bör bedömas och vilken anpassning av belysning som kan göras för att minska de negativa effekterna bör redovisas.

En bedömning av övrig påverkan och övrigt behov av anpassning gällande skyddade arter hanteras lämpligen inom ramen för respektive projekt i senare skeden.

7.1 Planförslagets effekter, bidrag till måluppfyllelse och betydelse för transportsystemets utveckling

Länsstyrelsen anser att det är otillfredsställande att planförslaget enbart bedöms ge ett mycket litet bidrag till måluppfyllelsen avseende klimatmålen.

Länsstyrelsen ställer sig också frågande till skrivelsen om att möjligheten att nå klimatmålen beror på annan samhällsutveckling och förd politik, snarare än den nationella planen för transportinfrastrukturen. Enligt Länsstyrelsens bedömning underskattas både infrastrukturåtgärdernas betydelse och den nationella planens betydelse för arbetet med att uppnå klimatmålen. Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram den regionala miljömålsuppföljningen där Länsstyrelsen konstaterar att transporter är den största källan till klimatpåverkande utsläpp.

Övrigt

Regional luftemissionsdatabas

Länsstyrelsen har tillsammans med Västmanlands läns Luftvårdsförbund drivit projekt om minskad klimatpåverkan genom fysisk planering av bland annat transportinfrastruktur. I detta arbete har den regionala luftemissionsdatabasen använts för att simulera utfallet gällande klimatpåverkan för olika planeringsalternativ.

Länsstyrelsen rekommenderar Trafikverket att använda sig av luftemissionsdatabasen i framtida projekt.

Trafikverkets styrdokument

Länsstyrelsen tar gärna del av eventuella uppdateringar av Trafikverkets styrdokument om sådana tas fram, till exempel "Trafikverkets tekniska krav för avvattning" (TDOK 2014:0045).

Beskrivning av ärendet

Trafikverket har upprättat ett förslag till nationell plan för transportinfrastrukturen för perioden 2026-2037. Planförslaget har remitterats på uppdrag av regeringen.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-224 90 00 eller via e-post vastmanland@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 5694-2025 i ämnesraden för e-post.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Acko Ankarberg Johansson med planhandläggare Simon Eriksson som föredragande.

I den slutliga handläggningen har också vikarierande länsråd Stefan Renlund och tillförordnad avdelningschef Maria Ek medverkat.

Västerås den 18 december 2025

Acko Ankarberg Johansson
Landshövding

Simon Eriksson
Planhandläggare

Kopia till

li.transport.remissvar@regeringskansliet.se